

หัวข้องานวิจัยเรื่อง	การศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลักแรด
ชื่อผู้วิจัย	อ.บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
คณะ/สังกัด	อาจารย์รณชัย หมั่นวงศ์
มหาวิทยาลัย	วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
ปี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ปี	2561
คำสำคัญ	รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย, การมีส่วนร่วม

### บทคัดย่อ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลตำบลปลักแรด โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหาและความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน 2. เพื่อศึกษากลไกกฎหมายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ 3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายในการจัดทำรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแทนประชาชนของเทศบาลตำบลปลักแรด จำนวน 70 คน ประกอบไปด้วย ประชาชนในแต่ละชุมชนละ 10 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลจำนวน 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน คณะผู้บริหารและข้าราชการเทศบาลตำบลปลักแรดจำนวน 10 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 95 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยดำเนินการโดยการจัดเก็บขยะที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลทั้งการจัดเก็บขยะและการกำจัดขยะ ด้วยวิธีการฝังกลบในบ่อขยะของตนเอง โดยมีประเภทของขยะประกอบไปด้วยขยะในทุกประเภท โดยขยะที่มีมากที่สุด คือ ขยะอินทรีย์ที่เกิดจากครัวเรือนและภาคเกษตรกรรม ซึ่งประชาชนมีวิธีในการจัดการขยะโดยส่วนมากคือทิ้งลงในถังขยะของเทศบาล รวมไปถึงมีการคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปขาย ในส่วนความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความเข้าใจในระดับมากเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง โดยภายในชุมชนได้มีกลไกกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอย เช่น มีการห้ามเผาขยะ มีกฎระเบียบห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ รวมไปถึงได้มีการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการจัดการขยะด้วย

ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้โดยเน้นรูปแบบของการดำเนินการจัดการขยะ โดยการวางแผนเพื่อลดปริมาณขยะจากต้นทางอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อที่จะทำให้เกิดปริมาณขยะในการส่งเข้าสู่กระบวนการกำจัดในรูปแบบต่างให้น้อยที่สุด นอกจากนั้นต้องมีขีดความสามารถในการนำขยะมาใช้ประโยชน์ทั้งในมิติของการใช้ซ้ำและการแปรรูปใหม่ ให้มากที่สุด รวมไปถึงการแปรรูปขยะสู่ผลิตภัณฑ์หรือผลพลอยได้จากขยะ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การใช้เป็นเชื้อเพลิง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางในการดำเนินการได้ดังต่อไปนี้ 1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย 2. การจัดการวางระบบการรีไซเคิล ( Recycle ) ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การแปรรูปขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และ 3. การกำหนดแนวทางในการจัดการขยะอันตรายอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

<b>Research Title</b>	Study of suitable models for solid waste management by participation Public: A Case Study of Plak Raet Municipal Phitsanulok Province.
<b>Author</b>	Mr. Ronnachai Muenwong
<b>Faculty</b>	College of Management and Local Development
<b>Institute</b>	Pibulsongkram Rajabhat University
<b>Year</b>	2018
<b>Keywords</b>	suitable models for solid waste management, participation

### ABSTRACT

The researcher conducted a study on waste management in the municipality of Plak Raet . The purpose is to study. 1. to study behavior Problems and needs in household solid waste management. 2. To study the legal mechanism for solid waste management. And 3. To provide policy recommendations for the appropriate management of solid waste by public participation. The population was 70 people, consisting of 10 people in each community, 12 members of the district council, one village headman, and one villager. Rhinoceros 10 individuals, totaling 95 samples, using a simple randomized controlled trial. The instruments used in this study were group discussion questionnaires. The data were analyzed using percentage, mean, and descriptive analysis.

The study indicated that Solid waste management is carried out by collecting waste that is the responsibility of the municipality, both for garbage collection and disposal. By landfilling in their own waste pits. The type of waste includes all types of waste. The most common types of waste are organic waste from households and agriculture. People have a way to handle the waste, most of it is dumped into municipal waste. The recycling of waste for sale. In the knowledge of the public about the disposal of solid waste, it is found that people have a high level of understanding about the correct disposal of solid waste. Within the community, there is a legal mechanism for the management of solid waste such as the burning of garbage. There are no rules for dumping garbage in public places. There is also a penalty for those who violate the law on waste management.

Researchers can propose appropriate guidelines and models for the management of solid waste, focusing on the form of waste management. By planning to reduce the amount of waste from the source with the highest efficiency. In order to minimize the amount of waste to be sent to the disposal process. In addition, garbage can be utilized both in terms

of reuse and reprocessing, as well as the processing of waste into products or byproducts from waste such as compost. The researcher can propose the following guidelines: 1. Reduction of solid waste. 2. The management of effective recycling and recycling of waste to bring back. 3. Establishment of a proper and effective waste management approach.

## กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัย ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่อนุญาตให้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อเป็นขับเคลื่อนสังคม ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษบา หินเธาว์ หัวหน้าชุดโครงการวิจัย ที่กรุณาให้โอกาสในการร่วมการดำเนินการโครงการวิจัยชุดนี้ ซึ่งเป็นประสบการณ์ในทางวิชาการที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรา วงษ์แสงเทียน อาจารย์ปรัชญา โปธิหัง และนักวิจัยในโครงการทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการดำเนินการวิจัย ขอขอบคุณ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม รวมไปถึงผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ได้ทั้งหมด

ขอขอบคุณ สัตว์แพทย์หญิงสิริพร คมปริยารัตน์ และเด็กหญิงเพลงดาว หมิ่นวงศ์ ภรรยาและธิดา ที่ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุน และเป็นทุกๆสิ่งในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบและอุทิศให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน คณะผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และประชาชน รวมไปถึงผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไม่มากนักน้อย

อาจารย์ธณชัย หมิ่นวงศ์และคณะ  
มกราคม 2561

## คำนำ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วม ของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลักแรด อ.บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการจัดทำเพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลปลักแรด ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายในการจัดทำรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเลือกเทศบาลตำบลปลักแรด เป็นกรณีศึกษา โดยในการศึกษาคั้งนี้ สามารถนำผลการศึกษาทั้งในด้านการบริหารจัดการขยะ ปัญหา อุปสรรค ความต้องการของประชาชน รวมไปถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ไปใช้ในการอธิบายถึงปรากฏการณ์ในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆที่มีใกล้เคียงและคล้ายคลึงกันได้

อาจารย์รณชัย หมั่นวงศ์และคณะ  
มกราคม 2561

## สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
คำนำ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
<b>1 บทนำ</b>	<b>1</b>
ความเป็นมาหลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์และเป้าหมาย	3
กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
<b>2 ทบทวนวรรณกรรม</b>	<b>5</b>
ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย	5
1. ความหมายของขยะมูลฝอย	5
2. ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย	6
3. ความหมายของการมีส่วนร่วม	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
<b>3 วิธีการดำเนินงานวิจัย</b>	<b>23</b>
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
พื้นที่ดำเนินงาน	25
แผนการดำเนินงาน	25
วิธีการดำเนินการวิจัย	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
<b>4 ผลการวิจัย</b>	27
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาจากแบบสอบถาม	27
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	27
ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน	30
ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	33
ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน	35
ส่วนที่ 5 ภาวะเปรียบเทียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ	38
ส่วนที่ 6 ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย	39
ตอนที่ 2 แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของเทศบาลตำบลปลักแรด จังหวัดพิษณุโลก	40
<b>5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ</b>	44
อภิปรายผลการวิจัย	44
สรุปผลการวิจัย	46
ข้อเสนอแนะ	47
<b>บรรณานุกรม</b>	50
<b>ภาคผนวก</b>	52
<b>ประวัติผู้วิจัย</b>	61

## สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	27
2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	27
3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	28
4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	28
5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้	29
6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	29
7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	29
8 แสดงสภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชนเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ	30
9 แสดงความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ	33
10 แสดงพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ	35
11 แสดงกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ	38
12 แสดงค่าเฉลี่ยความและร้อยละของระดับความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย	39



## สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของระบบการจัดการขยะมูลฝอย	14
2 แสดงการลงพื้นที่เก็บข้อมูล	60
3 แสดงการลงพื้นที่เก็บข้อมูล	60